

Hennig von Alten

Predsjednik Upravnog suda u Lueneburgu

Jaka Ćurković

Sutkinja Visokog suda socijalne sigurnosti u Mainzu

Klaus Hage

Projektni menadžer CARDS 2004 Twinning projekta (RTA), Zagreb

CARDS2004 Twinning projekt

“Podrška razvoju učinkovitijem, djelotvornijem i modernijem upravljanju i funkcioniranju Upravnog suda Republike Hrvatske”

Aktivnost 2.1: Ocjena organizacije i funkcioniranja Upravnog suda s obzirom na buduće izmjene Zakona o općem upravnom postupku

Preporuke za kratkoročne i srednjoročne izmjene u organizaciji i radnim metodama Upravnog suda

I. Uvod

2007. godine postupci pred Upravnim sudom trajali su prosječno tri godine i četiri mjeseca. Glavni razlog nepotrebne duljine postupaka je golemi broj neriješenih predmeta, 38.438 (zaključno s 31.prosincem 2007.godine). Osim toga, Hrvatski Sabor bi u trećem tromjesečju 2008. godine trebao prihvatiti

novi Zakon o općem upravnom postupku za kojeg se još uvijek ne zna kako bi se mogao odraziti na Upravni sud, posebice njegovu radnu opterećenost.

U pokušaju rješavanja tih problema, radni plan projekta iz aktivnosti 2.1 predviđa da skupina hrvatskih, njemačkih i austrijskih stručnjaka:

- analizira organizaciju i radne metode Upravnog suda,
- procijeni kako se nacrt novog Zakona u općem upravnom postupku odražava na Upravni sud te
- na temelju gore navedenih izvješća predloži kratkoročne i srednjoročne mjere za reformu organizacije Upravnog suda kao i njegovih radnih metoda, stavljajući poseban naglasak na smanjenje broja neriješenih predmeta.

Sve preporuke u ovom izvješću donesene su na temelju sadašnjeg Zakona o upravnim sporovima. Još nije moguće predvidjeti kada će točno novi Zakon o upravnim sporovima, čiji je nacrt sastavljen u prvom dijelu ovog projekta, stupiti na snagu i kakav će mu točno biti sadržaj.

Organizacija i radne metode Upravnog suda analizirane su tijekom dvije misije stranih stručnjaka u Zagrebu u studenom 2007. godine i siječnju 2008. godine (izvještaji od 3. prosinca 2007. godine i 25. veljače 2008., godine aneksi 1 i 2). Dva najvažnija rezultata te analize su:

a) Sudska pisarnica (kancel), služba prijepisa (daktilobiro) te službe otpreme i dostave dobro su organizirane i nisu uzrokom kašnjenja u obradi predmeta.

b) Glavni razlog dugotrajnosti postupaka i velikog broja neriješenih predmeta je vrijeme koje predmet mora "čekati" prije no što se dodijeli sucu ili sudskom

savjetniku na daljnju obradu. Od tri godine i četiri mjeseca, koliko predmet u prosjeku provede na Upravnom sudu, 90% čini upravo taj vremenski razmak.

Stoga se ovo izvješće usredotočuje na mjere kojima bi se taj vremenski razmak skratio (II.). Uz to se predlažu mjere kojima bi se poboljšala sveukupna radna učinkovitost (III.) te mjere koje se odnose na uvođenje skraćenih postupaka (IV.).

Procjena nacrtu novog Zakona o općim upravnim sporovima (izvještaj od 30. siječnja 2008.; aneks 3) pokazuje da će taj zakon, pod uvjetom da u procesu njegova donošenja ne bude većih dopuna, imati ograničeni utjecaj na Upravni sud. Samo će se novouvedeni skraćeni postupci (= preliminarni postupci) izravno odraziti na rad Upravnog suda (IV.).

II. Smanjenje duljine trajanja postupka i smanjenje broja neriješenih predmeta

1. Ljudski potencijal (kratkoročne mjere)

Analiza statistike Upravnog suda (broj neriješenih predmeta, broj zaprimljenih i riješenih predmeta, broj sudaca i sudskih savjetnika) ukazuje na ozbiljan nesklad između broja neriješenih slučajeva i broja sudaca i sudskih savjetnika koji na njima rade. U posljednje tri godine Upravni sud je u prosjeku zaprimao oko 14.400 novih predmeta godišnje, a rješavao oko 15.500. Te brojke pokazuju da, iako je Upravni sud u posljednjih nekoliko godina riješio više slučajeva no što ih je zaprimio, broj sudaca i sudskih savjetnika na sudu nije dostatan da se u bliskoj budućnosti smanji još uvijek prisutan zaostatak od oko 38.500 slučajeva. S ciljem povećanja broja sudaca i sudskih savjetnika koji rade na slučajevima, predlažu se sljedeće kratkoročne mjere:

- a) poboljšanje raspodjele i zaduženja sudaca i sudskih savjetnika koji već rade na Upravnom sudu

- b) žurno popunjavanje slobodnih mjesta
- c) imenovanje novih sudaca i sudskih savjetnika

ad a) Krajem 2007. godine dva suca i četiri sudska savjetnika (što čini gotovo 10% od ukupno 62 suca i sudska savjetnika) nisu rješavali predmete zato što su bili raspoređeni na drugim zadacima. Jedan sudac i dva sudska savjetnika radili su u službi kurencije, jedan sudac i dva sudska savjetnika radili su u službi evidencije praćenja i proučavanja sudske prakse.

aa) Služba kurencije pregledava zaprimljene tužbe radi utvrđivanja formalnosti. Ukoliko tužba ne odgovara formalnim zahtjevima (npr. nije potpisana), od tužitelja se traži da poduzme sve što je potrebno da ih ispuni. Formalno dopuštene tužbe dostavljaju se tuženom upravnom tijelu zajedno sa zahtjevom da sudu pošalje upravne spise. Nedopuštene tužbe (npr. zbog prekoračenja roka za podnošenje tužbe) odmah se upućuju u rad odgovornog vijeća.

Služba kurencije nije propisana zakonom. Temelji se na organizacijskoj odluci predsjednika Upravnog suda. Ni Vrhovni sud niti Visoki trgovački sud nemaju službu koja bi bila usporediva sa službom kurencije. Na tim su sudovima suci i sudski savjetnici odgovorni za obradu dodijeljenih im tužbi.

Predlaže se raspuštanje službe kurencije i prebacivanje njezine zadaće na vijeća. Na osnovu brojki iz 2007. godine sud mjesečno dobiva 1.200 novih predmeta, što u prosjeku znači oko 20 predmeta mjesečno po sucu / sudskom savjetniku. Budući da obrada novog predmeta ne traje dugo, svaki sudac / sudski savjetnik mogao bi je obavljati uz svoj uobičajeni posao.

bb) Glavni zadatak službe evidencije je uočiti odluke koje odstupaju od postojeće sudske prakse. Osoblje s tim ciljem provjerava sve odluke koje su donijela vijeća. Služba evidencije temelji se na članku 36. stavak 1 Zakona o sudovima. Prema toj odredbi svaki sud s više od 20 sudaca mora imati takvu službu. Ne postoji, međutim, zakonska odredba koja nalaže da ta služba mora provjeriti sve odluke bez obzira na njihov sadržaj.

Predlaže se da se osoblje službe evidencije svede na jednu osobu. Da bi se to moglo napraviti, mora se značajno smanjiti broj slučajeva koje ta služba provjerava. To se može postići bude li služba evidencije provjeravala samo one odluke koje joj označe vijeća. Nije potrebno automatski provjeravati odluke o povlačenju tužbe ili odluke o pravnim pitanjima koja je sud već rješavao. Osim toga, suci i sudski savjetnici moraju poznavati sudsku praksu te sukladno tome znati u kojim slučajevima mogu od nje odstupiti. Uz to, svakom je vijeću na čelu predsjednik koji je posebice iskusan sudac.

Ako se gore navedeni prijedlozi provedu, još će pet sudaca / sudskih savjetnika riješavati predmete. Prema stavci 12. godišnjeg radnog plana Upravnog suda svaki sudac ili sudski savjetnik mora godišnje riješiti 270 predmeta. Mnogo sudaca i sudskih savjetnika zapravo i premašuje te zahtjeve i do 10%. Tako će pet dodatnih sudaca riješiti 1400 dodatnih slučajeva godišnje.

ad b) U razdoblju od studenog 2007. godine do veljače 2008. godine pet je sudaca otišlo u starosnu mirovinu. Iako je postupak imenovanja novih sudaca pokrenut, umirovljeni suci još nisu dobili zamjene. Uбудuće bi se postupak imenovanja trebao pravodobno pokretati kako bi se izbjegli prekidi između umirovljenja i imenovanja novih sudaca. Ti prekidi onemogućuju Upravnom sudu rješavanje većeg broja slučajeva: ako popunjavanje svakog od pet upražnjenih mjesta traje šest mjeseci, Upravni sud će riješiti oko 700 predmeta manje no što je mogao riješiti da su novi suci bili pravovremeno imenovani.

ad c) Gore navedene brojke pokazuju da mjere predložene pod a) i b) neće biti dovoljne da se u bliskoj budućnosti smanji broj neriješenih predmeta. Broj sudaca i sudskih savjetnika koji bi bili potrebni uz suce i sudske savjetnike koji već rade na Upravnom sudu ovisi o političkoj odluci kojoj bi se mjeri i vremenu trebao smanjiti broj neriješenih slučajeva. Radna skupina je

pripremila strategiju upravljanja (aneks 4) kojim bi se u sljedeće tri godine (lipanj 2011.godine) broj neriješenih slučajeva smanjio s otprilike 38.000 na oko 20.000. Bude li taj prijedlog prihvaćen, još će 17 sudaca i/ili sudskih savjetnika trebati biti imenovano. Za više pojedinosti (uključujući i modele za smanjenje broja neriješenih predmeta sporijim tempom) pogledati strategiju upravljanja.

Stručni tim je svjestan zapreka zapošljavanju novih sudaca u trenutačnoj situaciji. Bude li hrvatska vlada slijedila prijedlog radne skupine u vezi priprema nacрта novog Zakona o upravnim sporovima i odlučila uvesti dvostupanjsko upravno sudovanje, Upravni sud, koji će prema predloženom modelu postati drugostupanjski sud, trebat će manji broj sudaca i sudskih savjetnika. S obzirom da suci ne mogu biti premješteni na drugi sud protiv svoje volje, novoimenovani suci neće moći biti premješteni na novoosnovane prvostupanjske sudove. Unatoč tome, trebalo bi razmotriti mogućnost imenovanja novih sudaca kako bi se smanjio broj neriješenih predmeta: budući da sudski savjetnici mogu samo pripremati predmete, ali ne i donositi konačne odluke, suci prije donošenja odluke moraju pročitati predmete koje su pripremili sudski savjetnici. Trenutačno na Upravnom sudu gotovo na svakog suca dolazi po jedan savjetnik (32 suca i 30 sudskih savjetnika). Stoga će se, zaposle li se samo sudski savjetnici, obim posla značajno povećati za postojeće suce, što će dovesti do smanjenja broja riješenih predmeta. Iz toga slijedi da bi u prijelaznom razdoblju od oko 5 do 6 godina Upravni sud trebao primiti veći broj sudaca kako bi u kratkom vremenskom roku mogao smanjiti broj neriješenih predmeta. Smanjena potreba za osobljem na drugostupanjskom upravnom sudu može se riješiti tako da se sudski savjetnici koji sada rade na Upravnom sudu imenuju sucima na novim prvostupanjskim upravnim sudovima, odnosno tako da se sudski savjetnici prebace s Upravnog suda na nove prvostupanjske upravne sudove.

Pri zapošljavanju novih sudskih savjetnika trebali se u obzir uzeti regionalni aspekti. Pretpostavlja se da veliki broj sudaca i sudskih savjetnika koji sada rade na Upravnom sudu ne bi dobrovoljno otišli iz Zagreba kako bi radili na novim prvostupanjskim upravnim sudovima u Osijeku, Rijeci ili Splitu. Stoga bi se novozaposleni sudski savjetnici trebali smatrati jezgrom novih prvostupanjskih sudova u tim gradovima. To znači da bi trebali biti izabrani oni kandidati koji su spremni raditi u tim gradovima i koji će u trenutku kada ti sudovi počnu s radom ispuniti uvjete da budu imenovani sucima na prvostupanjskom sudu.

2. Uža specijalizacija sudaca i sudskih savjetnika (kratkoročna mjera)

Upravni sud je podijeljen na tri odjela: odjel socijalnog prava, financijsko i radno-pravni odjel te imovinsko-pravni odjel. Svaki se odjel sastoji od dva do četiri vijeća s po tri suca i tri ili četiri sudska savjetnika. Iako su odjeli specijalizirani za određena područja prava, svi suci i sudski savjetnici iz jednog odjela u pravilu rade na predmetima iz svih područja za koja je zadužen njihov odjel. Tako, primjerice, svi suci i sudski savjetnici iz odjela socijalnog prava rade na predmetima iz područja mirovinskog i zdravstvenog prava kao i prava branitelja.

Predlaže se da se suci i sudski savjetnici specijaliziraju za određena pravna područja: odjel za socijalno pravo mogao bi se, ovisno o broju neriješenih predmeta u svakom području, podijeliti na dva vijeća za mirovinsko pravo, jedno vijeće za zdravstveno pravo i jedno vijeće za prava branitelja. U financijskom i radno-pravnom odjelu svi sporovi vezani za radno pravo mogu se rješavati u jednom vijeću. U imovinsko-pravnom odjelu predmeti vezani za građevinsko pravo mogli bi se podijeliti među vijećima prema županijama. Pravna područja sa samo nekoliko predmeta godišnje, (kao što su primjerice, odštetno pravo i prava azila) trebala bi rješavati samo dva suca. Uža

specijalizacija dovodi do boljeg poznavanja relevantnih odredbi kao i relevantne sudske prakse te povećava učinkovitost sudaca i sudskih savjetnika.

3. Smanjenje kvote predmeta riješenih presudom (srednjoročna mjera)

Statistika suda pokazuje da se oko 95% tužbi rješava presudom ili rješenjem. Usporedbe radi, u Njemačkoj se samo 30-40% tužbi na prvostupanjskim upravnim sudovima rješava presudom ili rješenjem. Ostale se tužbe ili povlače ili rješavaju sporazumom između obje stranke. Budući da pisanje presuda i rješenja oduzima veliki dio radnog vremena sudaca i sudskih savjetnika, svako je povlačenje tužbe i svaka nagodba ušteda vremena koje bi se moglo iskoristiti za rad na drugim predmetima.

Kako bi se smanjio broj predmeta koji završavaju presudom ili rješenjem, suci i sudski savjetnici moraju promijeniti svoje radne metode. Trenutačno suci i sudski savjetnici ne rade na predmetu od trenutka kada je tužba zaprimljena. Nove tužbe prvo obrađuje služba kurencije. Kada se ispune svi formalni uvjeti i kada tuženik dostavi odgovor na tužbu, predmet se pohranjuje dok ga predsjednik ne dodijeli sucu ili sudskom savjetniku. Ako predmet nije hitan – što se događa u 90% slučajeva – dodjeljuje se oko dvije i pol do tri godine nakon podnošenja tužbe. Suci i sudski savjetnici dobivaju svaki put po 30 do 50 predmeta. Nakon dodjele predmeta, suci i sudski savjetnici počinju iste pripremati za zatvorene sjednice na kojima suci donose odluke. Predmeti se u prosjeku rješavaju oko pet mjeseci nakon dodjele predmeta.

Ta radna metoda ima dva velika nedostatka: kao prvo, suci i sudski savjetnici često ne znaju je li predmet koji rješavaju jedini takve vrste ili postoje slični

predmeti s istim ili sličnim pravnim problemima. Kao drugo, kada tuženik preda odgovor na tužbu, sud i stranke više ne komuniciraju, ni na saslušanju niti telefonskim ili pismenim putem. Iz toga slijedi da stranke nisu upoznate s pravnim mišljenjem suda te ne mogu povući tužbu u beznadnim predmetima niti prikladne predmete riješiti nagodbom.

Umjesto sadašnje procedure, suci i sudski savjetnici trebali bi početi raditi na predmetu u trenutku njegova zaprimanja. Na taj bi način mogli, ako za to postoji potreba, u ranoj fazi postupka razjasniti otvorena pitanja (npr. nejasne molbe, činjenična pitanja) i, što je još važnije, dati strankama naznake vjerojatnog ishoda. To se posebice odnosi na predmete za koje već postoji sudska praksa. U tim bi slučajevima stranke trebale biti obavještene o postojećoj sudskoj praksi tako da im se pošalje preslika presude u sličnom predmetu i da ih se pita (tužitelja) žele li povući tužbu, odnosno (tuženika) priznati tužiteljev zahtjev. Ta bi radna metoda sucima omogućavala i da predlažu sporazumne nagodbe u za to prikladnim predmetima. Iskustvo pokazuje da je mogućnost da se predmet riješi bez pisane odluke to veća što je kraće vrijeme koje predmet provede neriješen na sudu.

Osim toga, predložena radna metoda dala bi sucima i sudskim savjetnicima uvid u sve predmete koji čekaju obradu. To bi im omogućilo da istodobno rješavaju predmete vezane za ista ili slična pravna pitanja ili da neke od njih odaberu kao pilot-predmete koji se rješavaju unaprijed kako bi se drugi slični predmeti riješili bez presude.

Predložena radna metoda potpuno je u skladu sa sadašnjim Zakonom o upravnim sporovima: prema članku 33. tog zakona pitanja navedena u člancima 29. do 31. Zakona o upravnim sporovima moraju biti ispitana prije no što se tužba uruči tuženiku.

Stručni tim je svjestan da nije moguće istodobno prebaciti sve neriješene predmete sucima i sudskim savjetnicima. Trenutačno bi to značilo oko 630 predmeta po osobi. Za početak bi trebali biti razdijeljeni svi novi predmeti i 200 najstarijih; ostali neriješeni predmeti rješavali bi se kasnije.

Kako bi suci i sudski savjetnici s većim samopouzdanjem koristili nove radne metode, trebali bi biti primjereno obučeni. Zajednički tim hrvatskih i njemačkih stručnjaka već razvija model usavršavanja koji, između ostalog, pokriva i predložene radne metode (usporedi aktivnost 3.3 radnog plana projekta).

Kao posljednji korak, i upravno sudstvo bi trebalo ponuditi postupak mirenja. U tim postupcima, sudac koji je prošao posebnu obuku ne bi djelovao kao sudac nego medijator koji pokušava pomoći strankama da pronađu sporazumno rješenje svojih problema. Iskustvo pokazuje da ta metoda u odabranim slučajevima omogućava rješavanje složenih predmeta nagodbom uz relativno malo truda, posebice u onima u kojima postoje tri stranke (npr. susjed koji ulaže tužbu zbog građevne dozvole).

III. Poboljšanje sveukupne učinkovitosti

1. Apstraktna dodjela predmeta u godišnjem radnom planu (srednjoročna mjera)

Trenutačno se predmeti dodjeljuju sucima / sudskim savjetnicima na zahtjev predsjedavajućih sudaca (svaki put 30 do 50 predmeta po sucu / sudskom savjetniku). Za svaki predmet predsjednik mora potpisati nalog za dodjelu koji se potom unosi u spis. Taj bi posao mogao otpasti kada bi se predmeti na

apstraktan način dodjeljivali sucima / sudskim savjetnicima u godišnjem radnom planu.

Primjer:

Prvo vijeće imovinsko-pravnog odjela zaduženo je za sve neriješene predmete iz sljedećih zakonskih područja:

- a) građevinskog prava
- b) pristupa informacijama
- c) prava intelektualnog vlasništva

Dodjela novih predmeta:

- a) građevinsko pravo: prvi (četvrti, sedmi, itd.) predmet ide gđi.A, drugi (peti, osmi, itd.) gosp. B te svaki treći (šesti, deveti itd.) predmet gđi.C
- b) pristup informacijama: gđa.C
- c) pravo intelektualnog vlasništva: svaki prvi (treći, peti itd.) predmet rješava gđa.A a svaki drugi (četvrti, šesti itd.) gosp.B

2. Pojednostavljenje vođenja upisnika (srednjoročni cilj)

Neki se upisnici još uvijek vode u elektronskom ili u (rukom) pisanom obliku. Taj se praksa mora revidirati s ciljem ukidanja (rukom) pisanih upisnika. Posebna se pozornost mora posvetiti pitanju postoje li ikakve odredbe (zakoni, pravilnici) koji izričito zahtijevaju rukom pisane upisnike.

3. Šira upotreba računala (srednjoročni cilj)

Pregled radnih metoda na Upravnom sudu pokazala je da se računala (još) ne koriste onoliko koliko bi se mogla koristiti. Kako bi svi suci i sudski savjetnici stekli naviku korištenja računala na dnevnoj osnovi, sve odluke i nalozi predsjednika kao i sve druge objave unutar Suda trebale bi se slati samo elektronskom poštom. Iznimke (uručivanje u papirnatom obliku) bi se trebale napraviti jedino za službenike / zaposlenike koji nemaju na raspolaganju računalo te za objave na oglasnoj ploči.

Stručni tim je svjestan da računalni programi koji se koriste na Upravnom sudu ne sadrže mnogo korisnih funkcija, kao primjerice njemački ICMS program, što su demonstrirali njemački informatički stručnjaci u aktivnosti 4.1 ovoga projekta. Ipak, programi koji su trenutačno u upotrebi na Upravnom sudu sadrže neke funkcije korisne sudskim savjetnicima i sucima kao što je npr. baza sudske prakse na internetskoj stranici Upravnog suda. Uz to, odluke bi se iz službe prijepisa sucima / sudskim savjetnicima mogle slati elektronskom poštom kako bi suci i sudski savjetnici mogli računalno unositi ispravke.

Gore predložene mjere neće se (još) znatno odraziti na učinkovitost rada sudaca i sudskih savjetnika. Osnovni cilj tih prijedloga je naviknuti sve suce i sudske savjetnike da na dnevnoj osnovi koriste računala kako bi mogli imati koristi od budućih novih informatičkih rješenja (npr. pretraživanje cijelih tekstova u bazama podataka sudske prakse). Kako bi se to postiglo, Upravni sud, odnosno Ministarstvo pravosuđa, trebali bi osigurati informatičku obuku za sve suce i sudske savjetnike kojima je takva obuka potrebna.

4. Unapređenje odnosa s javnošću (srednjoročna mjera)

Građani često nisu informirani o radu sudova. U svrhu jačanja povjerenja u državne institucije nužna je transparentnost i informiranje javnosti. Građani će manje poštovati sudbene odluke, dožive li ih kao “anoniman” ustroj koji nitko ne razumije. Kako bi se doprlo do javnosti, potreban je aktivni rad na odnosima s javnošću. Glasnogovornici moraju ne samo odgovarati na upite medija, nego im po službenoj dužnosti davati sve informacije relevantne za javnost.

Stručna skupina će sastaviti detaljne preporuke u vezi unapređenja odnosa s javnošću u aktivnosti 2.2 radnog plana ovog projekta.

5. Unapređenje veza s upravnim tijelima i odvjetničkom komorom (srednjoročni cilj)

Upravni sud trebao bi održavati redovite kontakte ne samo s medijima, nego i njegovim glavnim “klijentima” – upravnim tijelima i odvjetnicima. Redovite konzultacije, ali i *ad hoc* kontakti (zbog hitnog rješavanja problema) preporučljivi su kako bi se održao dobar odnos.

Stručna skupina se planira susresti s predstavnicima odabranih upravnih tijela kao i s predstavnicima odvjetničke komore kako bi razgovarali o mogućnosti ustanovljavanja redovitih sastanaka između tih institucija i Upravnog suda te će pripremiti izvještaj s preporukama u aktivnosti 2.3 i 2.4 radnog plana projekta.

IV. Uvođenje skraćenih (=preliminarnih) postupaka (kada novi Zakon o općem upravnom postupku stupi na snagu)

Nacrt novog Zakona o općem upravnom postupku prvi put u upravni spor uvodi skraćeni postupak. Kako bi se osiguralo rješavanje tih predmeta u propisanom roku, preporuča se sljedeće:

- spisi za skraćeni postupak prepoznaju se kao takvi na prvi pogled (npr. u fasciklima drugačije boje, s pečatom "hitno"),
- nove molbe za skraćeni postupak odmah se predaju za to zaduženom sucu (sucima),
- sudac (suci) je u većem dijelu radnog vremena dostupan barem telefonski,
- upravna tijela odmah se obavještavaju o molbama kako bi se spriječilo provođenje osporavanog upravnog akta dok je skraćeni postupak još uvijek na sudu,
- skraćeni se postupci rješavaju u za to propisanom roku, u krajnjim slučajevima i istog dana.

Osim toga, upravni sudovi kao i upravna tijela moraju imati potrebna tehnička sredstva (faks, skener, internetsku vezu) kako bi mogli isporučiti molbe i spise bez kašnjenja, u krajnjim slučajevima u roku od nekoliko sati.

Lueneburg / Mainz / Zagreb, 31. ožujka 2008. godine

Hennig von Alten

Jaka Ćurković

Klaus Hage